

به نام خدا

تاریخ لباس اروپا

جلسه چهارم :

فرانسه قرون وسطی یا گوتیک

در اوایل قرون وسطی مردان و زنان فرانسوی همچنان از لباسهای طرح رُمی، که شامل دو پیراهن و یک شنل بود استفاده میکردند.

سورکت:

سورکت لباسی بود که قسمتهای جلو و پشت بدن را تا زانو می پوشاند و در پهلوها به هم می رسید و سوراخی در قسمت گردن داشت که سر از آن رد می شد. نوع زنانه آن نیز با همان اندازه و بدون آستین و با حلقه آستین بسیار گشاد از روی بلیاد پوشیده و با دکمه هایی روی شانه بسته می شد. همچنین شوالیه های شرکت کننده در جنگهای صلیبی در شرق اروپا از روی زره خود آن را می پوشیدند تا مانع از انعکاس پرتو خورشید گردد.

در سدهٔ سیزدهم، سورکت جای بلیاد یا همان پیراهن رویی را گرفت و زن و مرد هر دو آن را می پوشیدند. نوع مردانه تا زیر زانو بود و همراه با کمر بند و یا آزاد و راسته استفاده می شد و آستینهای کوتاه داشت.

در سدهٔ چهاردهم سورکت کوتاه شد و به بالای زانو رسید و آستینها نیز بلندتر شد تا حدی که تقریباً به زمین می رسید. مردان همراه با سورکت جوراب شلواری می پوشیدند که بیشتر به رنگ قرمز و در بالای کمر به وسیلهٔ بند و مادگی بسته می شد. سورکت زنان قرن سیزدهم، لباسی بود بلند تا روی زمین که کمر بند داشت و به تقلید از لباس شوهران آستینهایش بلند بود.

در سدهٔ چهاردهم کناره های سورکت زنان باز و پیراهن چسبانی زیر آن پوشیده می شد.

کت هاردی:

زنان پیراهنی چسبان می پوشیدند که از جلو گردن تا پایین کمر با بند و مادگی یا دکمه بسته می شد و دارای آستینهای بلند و چسبان بود که یک ردیف دکمه از آرنج تا نزدیک انگشت کوچک ، روی آن دوخته شده بود که به آن کت هاردی می گفتند و از روی این کت، کمی پایینتر از خط طبیعی کمر، کمربندی جواهر نشان بسته می شد.

مردان نیز کت هاردی می پوشیدند که تونیک چسبانی بود با دکمه هایی در جلو، آستینهایی بلند و دکمه دار و مانند نوع زنانه کمربندی پایین تر از خط کمر داشت.

رُب:

در سدهٔ پانزدهم سورکت از میان رفت و زنان پیراهن ساده ای یافتند که بالاتنه چسبان، دامنی چین دار و آستینهای چسبان داشت و به آن رُب می گفتند.

پورپوان یا ژوستاکور:

سورکت مردان جای خود را به کتی داد بنام پورپوان یا ژوستاکو که آستر آن پنبه دوزی می شد و در جلو یا پشت یا بند و مادگی بسته می شد این کت آستین دار و بدون آستین بود و مردان آن را از زیر زره می پوشیدند و از قرن سیزدهم تا قرن هفدهم باب روز بود.

هوپ لند:

ردای بلند و فراخی بود با آستینهای گشاد که با کمر بند چرمی یا جواهرنشان همراه بود.

کت هیستوریه:

زنان و مردان در سده های چهاردهم و پانزدهم، علائم و نشانه های خانوادگی خود را با ورقه های طلا و میناکاری بر لباس خود حک و یا بر آن نصب می کردند که به این لباس، کت هیستوریه گفته می شد.

آرایش موها:

تا سدهٔ دهم، مردان موی خود را تا سرشانه بلند می کردند و ریششان را نمی تراشیدند ولی بعد از این دوره ، پشت موی سر و ریش را کاملاً می تراشیدند و در جلو پیشانی چتر زلف می گذاشتند. در سده های بعدی موها را نه چندان بلند ولی اندکی پف دار می آراستند و ریش خود را می تراشیدند. زنان موی سر را از وسط باز می کردند و در دو طرف گیسو می بافتند و گاهی برای بلند نشان دادن گیسو، موی مصنوعی به آن می بستند و بر سرشان پارچه ای چهارگوشه و رنگین از جنس کتان می انداختند که نام فرانسوی آن «کورشف» و نام انگلیسی آن «ویمپل» بود استفاده از تور سر برای حضور در کلیسا ضروری بود، طبقات بالای اجتماع از تاج نیز استفاده می کردند. از سدهٔ شانزدهم به بعد، طرح تاج، موقعیت اجتماعی فرد را مشخص می ساخت ، تاج معمولاً روی ویمپل قرار می گرفت.

سرپوش (کلاه):

زنان از کلاه کوچک بی لبه، شبیه به تاج از روی موبند و چانه بند استفاده می کردند که از جنس کتان سفید بود.

موها را از وسط باز و در پشت سر شنیون می کردند (شبیه به آرایش موی حضرت مریم)، یا موها را در دو طرف سر روی گوشها مانند چنبره، دور هم تابیده و روی گوشها قرار می دادند و گردن پوش را با سنجاق سر به موهایی که روی گوش پیچیده شده بود وصل می کردند و سپس ویمپل را روی سر می گذاشتند.

در سده چهاردهم تزئینی ترین پوشش سر زنان، سربند مشبکی بود که از الیاف زر بافته می شد و با نواری از فلز یا تاجی جواهرنشان موها را در خود پنهان می کرد و پارچه ابریشمی قرمز رنگی از داخل شبکه ها رد می کردند در سده پانزدهم از سرپوش عمامه ای توپُر، که گاهی به شکل قلب بود و روی ویمپل گذاشته می شد استفاده می کردند.

مردان کلاههای گوناگونی مثل باشلق، چایرن، نمدی مخروطی و لبه دار یا بی لبه بر سر می گذاشتند و از پَر مخصوصا پر طاووس برای تزئین آن استفاده می کردند.

پای پوش (کفش):

کفش ها در سده های یازدهم، دوازدهم، سیزدهم و چهاردهم از مخمل یا چرم ساخته می شد و با دکمه های جواهر نشان تزئین می گردید و برای محافظت این کفشها از کفشهای چوبی استفاده می شد. کفشهای چوبی زنان، پاشنه بلند بود که از ترکیه به ایتالیا رفته بود و مورد استفاده زنان فرانسوی هم قرار می گرفت.

در نیمه سده چهاردهم کفشهای نرم با پنجه کشیده و توپُر متداول شد. پنجه کفش توسط زنجیری نازک به قوزک پا یا زانو وصل می شد. طول پنجه کفش اشراف تا ۶۰ سانتیمتر، نجیب زادگان تا ۳۰ سانتیمتر و مردان عادی تا ۱۵ سانتیمتر بلندی داشت و در دربارهای سراسر اروپا باب روز گردید. این کفش در فرانسه پولانز و در انگلستان کراکوز نام گرفت.

دستکش:

در حدود سال ۱۳۰۰ مردان از دستکش های پنج انگشتی که از پوست گوزن، گوسفند و خرگوش ساخته می شد، استفاده می نمودند و آنها را آغشته به مواد معطر می کردند، دستکش با عطر گل بنفشه طرفدار بیشتری داشت.
در سدهٔ پانزدهم، مردان با خود عصا حمل می کردند.

زنان شنل بزرگی می پوشیدند که نوع زمستانی آن آستری از خز داشت، مردان از شنل بزرگ، فراخ و یقه دار استفاده می کردند که اغلب روی یک شانه بسته می شد.

پرمصرف ترین پارچه های این دوره، پارچه های پشمی اسکاتلندی، پارچه های ابریشمی ایتالیا و خاورزمین، پارچه مخمل که مرکز بافندگی آن شهر پاریس بود، پارچه های قالی نما و پُرگل و بُته و پوست انواع سمور بود.

در قرون وسطی، هنگام سوگواری ملکه های فرانسوی لباس سفید و ملکه های اسپانیایی لباس سیاه می پوشیدند. هر سال در روزی معین، اشراف هر منطقه مطابق با میزان ثروت خود و برازنده شأن خود لباس می پوشیدند و جایزه می گرفتند. مثلاً مردان متشخص باشلقی با لیری پایپ بلند و مردان عادی باشلق بدون لیری پایپ بر سر می گذاشتند.

سده سیزدهم پررونق ترین دوره فرانسه در قرون وسطی است.

مدارکی وجود دارد که نشان می دهد در این سده، پاریس به خلق زیباترین و هنرمندانه ترین پوشاک شهرت داشته است.